

Konkurenční doložka

Nepřípustnou výdělečnou činností ve smyslu ustanovení § 310 odst. 1 zák. práce je též výdělečná činnost zaměstnance, jejíž předmět zapsaný ve veřejném (obchodním) rejstříku nebo uvedený v živnostenském oprávnění (popř. ve zřizovací listině nebo ve zvláštním právním předpise) se ani zčásti neshoduje s obdobně zapsaným předmětem činnosti zaměstnavatele, jestliže se zaměstnanec (jeho nový zaměstnavatel) a zaměstnavatel při ní přesto mohou ocitnout v navzájem konkurenčním postavení a jestliže proto má tato výdělečná činnost zaměstnance vůči zaměstnavateli soutěžní povahu. I když při rozdílném předmětu činnosti zaměstnanec (jeho nový zaměstnavatel) a zaměstnavatel vyrábí, nabízí nebo poskytují odlišné výrobky, zboží nebo služby, nelze ani v tomto případě vyloučit jejich střet na tzv. trhu výrobků a služeb, neboť i jejich nabídka se může na trhu setkat s poptávkou stejných zákazníků (klientů) volících mezi více způsoby uspokojení svých potřeb. V úvahu též připadá střet v oblasti vstupů do výdělečné činnosti, tedy na odvozeném tzv. trhu výrobních faktorů, kde se jejich poptávka po přírodních zdrojích, pracovních silách, dodavatelských službách nebo reálném kapitálu (budovách, strojích, zařízeních, dopravních prostředcích apod.) a finančním kapitálu (penězích, cenných papírech) setká s nabídkou stejných dodavatelů (poskytovatelů); trh výrobních faktorů je odvozený od základního trhu výrobků a služeb v tom smyslu, že poptávka po výrobních faktorech je odvozená od poptávky po výrobcích a službách. Na soutěžní povahu výdělečné činnosti zaměstnance (jeho nového zaměstnavatele) vůči zaměstnavateli ale nebude možné usuzovat jen na základě skutečnosti, že jejich výdělečná činnost na vstupu vyžaduje (alespoň zčásti) stejné nebo obdobné výrobní faktory; takto široké pojetí zákazů konkurence by nepochybně bylo v rozporu se smyslem a účelem ustanovení § 310 odst. 1 zák. práce, jakož i se základní zásadou pracovněprávních vztahů spočívající ve zvláštní zákonné ochraně postavení zaměstnance [§ 1a odst. 1 písm. a) zák. práce], a představovalo by porušení základního práva na svobodnou volbu povolání a práva podnikat garantovaného ustanovením čl. 26 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Zaměstnanec (jeho nový zaměstnavatel) a zaměstnavatel by se mohli ocitnout v navzájem konkurenčním postavení tehdy, pokud by s ohledem na specifickou povahu jejich (jinak odlišných) výdělečných činností nebo specifickou situaci na trhu výrobních faktorů využívaných při těchto činnostech uspokojení poptávky zaměstnance (jeho nového zaměstnavatele) závažným způsobem ztížilo uspokojení stejné nebo obdobné poptávky zaměstnavatele a tím i vlastní výkon jeho výdělečné činnosti.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 21 Cdo 5337/2017, ze dne 19.12.2018)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce L. N., narozeného dne XY, bytem v XY, zastoupeného JUDr. A.J., advokátem se sídlem v T., proti žalovanému Maxion Wheels Czech s. r. o. se sídlem v O., zastoupenému JUDr. K.T., advokátkou se sídlem v P., o 1 650 552 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Ostravě pod sp. zn. 126 C 9/2015, o dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. března 2017 č. j. 16 Co 83/2016-156, tak, že dovolání žalovaného proti výroku rozsudku krajského soudu v části, ve které byl potvrzen rozsudek Okresního soudu v Ostravě ze dne 9. prosince 2015 č. j. 126 C 9/2015-70 ve výroku o náhradě nákladů řízení a ve které bylo rozhodnuto o náhradě nákladů odvolacího řízení, se odmítá; v dalším se dovolání žalovaného zamítá.

Z odůvodnění:

Žalobce se žalobou podanou u Okresního soudu v Ostravě dne 17. 2. 2015 domáhal, aby žalovanému

byla uložena povinnost zaplatit mu 1 650 552 Kč spolu se zákonným úrokem z prodlení nabíhající postupně z dvanácti částek po 137 546 Kč vždy od prvního dne kalendářního měsíce v době od 1. 5. 2013 do 1. 4. 2014. Žalobu zdůvodnil tím, že na základě pracovní smlouvy ze dne 16. 1. 2012 pracoval u žalovaného v době od 16. 1. 2012 do 31. 3. 2013 jako výrobní ředitel odštěpného závodu XY; pracovní poměr skončil na základě výpovědi z pracovního poměru dané žalobcem. „Manažerskou smlouvou pro výkon funkce výrobního ředitele odštěpného závodu XY“ ze dne 16. 12. 2012 (správně ze dne 16. 1. 2012) účastníci – mimo jiné – sjednali konkurenční doložku, ve které se žalobce zavázal, že po dobu jednoho roku po skončení pracovního poměru u žalovaného se zdrží výkonu výdělečné činnosti, která by byla shodná s předmětem činnosti žalovaného nebo by měla vůči němu soutěžní povahu, a žalovaný se naproti tomu zavázal zaplatit žalobci peněžité vyrovnání ve výši průměrného měsíčního výdělku za každý měsíc plnění závazku žalobce, které je splatné měsíčně pozadu. Žalobce svůj závazek z konkurenční doložky po skončení pracovního poměru účastníků splnil, avšak žalovaný mu peněžité vyrovnání ani za jeden měsíc plnění závazku nevyplatil; výše průměrného měsíčního výdělku žalobce za první kalendářní čtvrtletí roku 2013 činila 137 546 Kč.

Žalovaný namítal neplatnost konkurenční doložky, kterou způsobuje absence ujednání o místu výkonu práce žalobce v manažerské smlouvě a nevymezení rozsahu, v jakém má být žalobce po skončení pracovního poměru omezen ve volbě povolání (jiné výdělečné činnosti). Žalobce navíc konkurenční doložku porušil, neboť v dubnu 2013 nastoupil do pracovního poměru u společnosti IG Watteeuw ČR s. r. o. do funkce výrobního manažera; tato společnost podniká ve stejném předmětu podnikání („výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona“) a v oblasti strojírenství jako žalovaný.

Okresní soud v Ostravě rozsudkem ze dne 9. 12. 2015 č. j. 126 C 9/2015-70 žalovanému uložil povinnost zaplatit žalobci 1 650 552 Kč s vymezeným zákonným úrokem z prodlení nabíhající postupně z dvanácti částek po 137 546 Kč vždy od prvního dne kalendářního měsíce v době od 1. 5. 2013 do 1. 4. 2014 a na náhradě nákladů řízení (k rukám advokáta žalobce) 162 893 Kč. Soud prvního stupně vyšel ze zjištění o pracovním poměru účastníků a uzavření konkurenční doložky, jak bylo tvrzeno v žalobě. Dospěl k závěru, že konkurenční doložka uzavřená podle ustanovení § 310 zákoníku práce je platná, neboť žalobce vzhledem ke svému pracovnímu zařazení měl u žalovaného přístup k takovým informacím, poznatkům a znalostem pracovních a technologických postupů, jejichž využití konkurencí by mohlo žalovanému závažným způsobem ztížit jeho činnost. Námitky žalovaného o neplatnosti konkurenční doložky neshledal důvodnými, neboť účastníci vedle manažerské smlouvy uzavřeli pracovní smlouvu, která obsahovala ujednání o všech podstatných náležitostech včetně místa výkonu práce, a „zákoník práce neukládá účastníkům pracovního vztahu, aby nějakým konkrétním způsobem specifikovali výdělečnou činnost, které se má zaměstnanec v případě sjednané konkurenční doložky zdržet“. Podle soudu prvního stupně žalobce konkurenční doložku neporušil, neboť společnost IGW nepodniká v oboru, který by měl konkurenční povahu ve vztahu k předmětu podnikání žalovaného. Odštěpný závod XY vyrábí hliníková kola pro osobní automobily, zatímco společnost IGW vyrábí komponenty pro převodovky a kompletní převodové skříně a 90% jejího obratu tvoří zakázky pro „železniční výrobce“; žalovaný a společnost IGW si tedy na trhu vzájemně nekonkurují, neboť produkty žalovaného jsou určeny pro automobilovou dopravu, kdežto produkty IGW pro železniční dopravu. Žaloba byla proto shledána důvodnou.

K odvolání žalovaného Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 28. 3. 2017 č. j. 16 Co 83/2016-156 rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a žalovanému uložil povinnost zaplatit žalobci (k rukám jeho advokáta) na náhradě nákladů odvolacího řízení 105 090 Kč. Odvolací soud ve shodě se soudem prvního stupně uzavřel, že mezi účastníky byla uzavřena platná konkurenční doložka, a zabýval se tím, zda žalobce svůj závazek z konkurenční doložky splnil. Ze znaleckého posudku znaleckého ústavu TPA Valuation & Advisory s. r. o. opatřené doložkou podle § 127a občanského soudního

řádu, který předložil žalovaný (poté, co byl odvolacím soudem poučen podle § 118a odst. 3 občanského soudního řádu o důkazní povinnosti k tvrzení, že se žalovaný a společnost IGW střetávají v hospodářské soutěži na „jiných trzích“), zjistil, že žalovaný „nabízí zejména ocelová a hliníková kola pro osobní automobily, dále kola pro vysokozdvizné vozíky, zemědělskou techniku, off roady či vojenské stroje, zatímco společnost IGW nabízí převodovky pro lokomotivy a tramvaje, těžařské věže či tankery, kompresory pro rafinerie, pohony pro větrné elektrárny, lokomotivy, lanovky a vlakové soupravy metra, případně pohony pro nakládací zařízení kontejnerů v přístavech“. Dospěl proto ke skutkovému závěru, že „výrobky, zboží a služby, s jejichž nabídkou žalovaná a společnost IGW vstupovaly na relevantní trh, nebyly stejného druhu ani nebyly vzájemně zaměnitelné (substituovatelné), proto se nemohly ve svých činnostech ocitnout v navzájem konkurenčním prostředí“. Vzhledem k uvedenému odvolací soud uzavřel, že „výdělečnou činnost žalobce vykonávanou v pracovním poměru u společnosti IGW tedy nelze pokládat za činnost, která by byla předmětem činnosti žalovaného nebo která by měla vůči němu soutěžní povahu“, že „opačný výklad přihlížející k ‚dalším oblastem‘ by vedl k absurdním závěrům, neboť např. při zajišťování dopravy vstupního materiálu či finálního výrobku prostřednictvím služeb dopravců nebo získávání financování od úvěrových společností a získávání dotací by z toho pohledu mohly být za konkurenty považovány subjekty ze zcela odlišných oborů“, a že „v takovém případě by totiž byl žalobce vyřazen z výdělečné činnosti prakticky pro každou obchodní činnost, což nepochybně není a ani nemůže být smyslem a účelem § 310 zákoníku práce“. Odvolací soud nevycházel ze závěru znaleckého posudku, podle kterého „v několika oblastech ekonomická činnost žalovaného a společnosti IGW vykazuje vzájemně soutěžní povahu“, protože znalecký ústav zkoumal „možnou konkurenci“ výhradně z ekonomického hlediska, pro účely ustanovení § 310 zákoníku práce však nelze konkurenční výdělečnou činnost posuzovat tak široce, jak to znalecký ústav učinil. Odkázal přitom na ustálenou rozhodovací praxi dovolacího soudu (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2012 sp. zn. 21 Cdo 2995/2011), podle které se o konkurenční postavení „předchozího a nového zaměstnavatele“ jedná, jestliže se „nabídka jejich výrobků, zboží nebo služeb stejného druhu mohla na trhu setkat s poptávkou stejných zákazníků (klientů)“, jakož i na komentářovou literaturu, podle které za relevantní trh je třeba považovat trh výrobní a v soutěžním vztahu se tak mohou ocitnout nejen osoby v přímém konkurenčním vztahu, ale také osoby, jejichž nabídky zboží nebo služeb jsou vzájemně zaměnitelné (substituovatelné), tj. může mezi nimi vzniknout „boj o zákazníka“. Odvolací soud proto dospěl k závěru, že žalobce svůj závazek z konkurenční doložky splnil.

Proti tomuto rozsudku dovolacího soudu podal žalovaný dovolání, jímž rozsudek napadl v plném rozsahu. Dovolatel nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, podle kterého je při posouzení porušení zákazu konkurence sjednaného v konkurenční doložce podle § 310 zákoníku práce relevantní jen příslušný výrobní trh, kterého se původní a nový zaměstnavatel účastní. Podle jeho názoru je třeba vycházet ze všech relevantních trhů, na kterých se mohou konkurenční subjekty střetávat, tedy jak z trhů výrobků a služeb, tak z trhů výrobních faktorů [půda (obecněji přírodní zdroje), práce (lidské zdroje) a kapitál, který tvoří jakékoli hmotné bohatství, které lze použít k tvorbě dalších statků (finanční kapitál, továrny, dopravní prostředky, suroviny apod.), a to jak na straně nabídky, tak na straně poptávky. Všechny uvedené trhy se ovlivňují a jsou vzájemně podmíněné, žádný z nich nelze proto oddělit od ostatních. Podniky, usilující o dosažení nejvyššího zisku, se snaží na všech trzích získat veškeré možné výhody, kterou může být rovněž zaměstnání zaměstnance jiného soutěžitele, před kterým má chránit konkurenční doložka. Tato výhoda se nemůže omezit toliko na jeden vybraný relevantní trh výrobků a služeb, neboť by došlo k zúžení dopadu konkurenční doložky způsobem, který je v rozporu s ekonomickou realitou a smyslem konkurenční doložky. Tento nelogický a omezený přístup je zcela cizí i ostatním právním nástrojům ochrany hospodářské soutěže. K vyloučení jiných relevantních trhů nesměřují ani nosné argumenty rozhodnutí dovolacího soudu ve věci sp. zn. 21 Cdo 2995/2011 a nelze k němu dospět ani na základě komentářové literatury, z níž odvolací soud vycházel, neboť zohledněná úvaha se týkala konkrétního případu nekalé soutěže probíhající na trhu odbytu výrobků, která neplatí obecně, a nelze z ní dovozovat, že by relevantním

trhem mohl být toliko odbytový trh. Za liché dovolatel označil úvahy odvolacího soudu, které dovozují s „přihlédnutím k dalším oblastem“ údajné „absurdní důsledky“, neboť nelze vyloučit (natož paušálním způsobem, jak učinil odvolací soud), aby si i podniky, které si nekonkurují na trhu odbytu výrobků a služeb, konkurovaly v rámci trhu výrobních faktorů, i když konkurence nemusí být příliš zjevná. Vzhledem k tomu, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném posouzení dovolacím soudem dosud neřešené právní otázky rozsahu trhů, které mohou být rozhodné z hlediska konkurenční povahy zaměstnavatelů, a následném posouzení, zda došlo k porušení konkurenční doložky, dovolatel navrhl, aby Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalobce považuje dovolání žalovaného za nepřijatelné, neboť jím nastolenou právní otázku odvolací soud vyřešil v souladu s rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2012 sp. zn. 21 Cdo 2995/2011, jehož závěry dopadají i na projednávanou věc. K závěrům odvolacího soudu žalobce dodal, že z ustanovení § 310 odst. 1 zákoníku práce vyplývá, že při posuzování činnosti soutěžní povahy se „nejedná pouze o posuzování činnosti zaměstnavatele a nového zaměstnavatele, ale rovněž (a to významnou měrou) též o posouzení charakteru činnosti samotného zaměstnance, tedy zda zaměstnanec vykonával takovou výdělečnou činnost, která by byla proti smyslu a účelu § 310 zákoníku práce“. V tomto směru je podstatné, že žalobce u nového zaměstnavatele vykonával funkci výrobního ředitele, jehož náplní je řízení výroby, což je výlučně „interní vnitrofiremní aktivita“, a je vyloučeno, aby žalobce vlastní činností mohl zjednat novému zaměstnavateli jakoukoli výhodu na úkor žalovaného. Žalovaný navrhl, aby Nejvyšší soud dovolání žalovaného odmítl, popřípadě – bude-li shledáno přípustným – aby rozhodl o jeho zamítnutí.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v § 240 odst. 1 občanského soudního řádu a že věc je třeba i v současné době – vzhledem k tomu, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu bylo vydáno přede dnem 30. 9. 2017 – posoudit (srov. čl. II bod 2 zákona č. [296/2017](#) Sb.) podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, účinném do 29. 9. 2017 (dále jen „o. s. ř.“), se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak (§ 237 o. s. ř.).

Dovolatel rozsudek odvolacího soudu napadl v celém rozsahu, tedy i ve výrocích o náhradě nákladů řízení. V této části dovolání postrádá jakoukoliv věcnou argumentaci, ze které by vyplývalo, v čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání a důvod dovolání, tj. právní otázku, na jejímž řešení rozhodnutí o náhradě nákladů řízení závisí; nedostatek dovolání zde představuje vadu, jež brání pokračování v dovolacím řízení (za absence uvedených náležitostí nelze posoudit přípustnost dovolání), a nelze ho již odstranit, neboť lhůta, ve které tak bylo možno učinit (srov. § 241b odst. 3 větu první o. s. ř.), uplynula. Nejvyšší soud proto dovolání žalovaného proti rozsudku odvolacího soudu v části směřující proti výroku rozsudku odvolacího soudu o potvrzení rozsudku soudu prvního stupně ve výroku o náhradě nákladů řízení a proti výroku rozsudku odvolacího soudu o náhradě nákladů odvolacího řízení podle ustanovení § 243c odst. 1 věty první o. s. ř. odmítl.

Z hlediska skutkového stavu bylo v posuzované věci - mimo jiné - zjištěno (správnost skutkových zjištění soudů přezkumu dovolacího soudu - jak vyplývá z ustanovení § 241a odst. 1 a § 242 odst. 3 věty první o. s. ř. - nepodléhá), že žalobce na základě pracovní smlouvy ze dne 16. 1. 2012 od stejného dne pracoval u žalovaného jako výrobní ředitel odštěpného závodu XY. „Manažerskou smlouvou pro výkon funkce výrobního ředitele odštěpného závodu XY“ ze dne 16. 1. 2012 účastníci - mimo jiné - sjednali konkurenční doložku, ve které se žalobce zavázal, že po dobu jednoho roku po skončení pracovního poměru u žalovaného se zdrží výkonu výdělečné činnosti, která by byla shodná s předmětem činnosti žalovaného nebo by měla vůči němu soutěžní povahu, a žalovaný se naproti tomu zavázal zaplatit žalobci peněžité vyrovnání ve výši průměrného měsíčního výdělku za každý měsíc plnění závazku žalobce, které je splatné měsíčně pozadu. Pracovní poměr účastníků skončil ke dni 31. 3. 2013 na základě výpovědi z pracovního poměru dané žalobcem dopisem ze dne 30. 1. 2013. Od měsíce dubna 2013 žalobce nastoupil do pracovního poměru u společnosti IG Watteeuw ČR s. r. o. (dále jen „IGW“) jako výrobní manažer. Žalovaný i společnost IGW mají ve veřejném (dříve obchodním) rejstříku zapsaný předmět podnikání „výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona“, společnost IGW vedle toho též „obráběčství“; obě společnosti se zabývají průmyslovou strojírenskou výrobou, při které zpracovávají kovy, tedy i ocel. V rámci tohoto předmětu podnikání žalovaný na trhu nabízí zejména ocelová a hliníková kola pro osobní automobily, dále kola pro vysokozdvizné vozíky, zemědělskou techniku, off roady či vojenské stroje, zatímco společnost IGW nabízí převodovky pro lokomotivy a tramvaje, těžařské věže či tankery, kompresory pro rafinerie, pohony pro větrné elektrárny, lokomotivy, lanovky a vlakové soupravy metra, případně pohony pro nakládací zařízení kontejnerů v přístavech. Z tohoto důvodu obě společnosti nemají společné zákazníky, resp. jen jednoho (společnost Hyundai), kterému však nabízejí odlišné produkty.

Za tohoto skutkového stavu věci závisí napadený rozsudek odvolacího soudu (mimo jiné) na vyřešení otázky hmotného práva, co se rozumí výdělečnou činností zaměstnance, která by byla shodná s předmětem činnosti zaměstnavatele nebo která by měla vůči němu soutěžní povahu a jejíhož výkonu se má zaměstnanec podle dohody uzavřené se zaměstnavatelem po určité době po skončení pracovního poměru zdržet. Vzhledem k tomu, že tato otázka hmotného práva dosud nebyla v rozhodování dovolacího soudu ve všech souvislostech vyřešena, dospěl Nejvyšší soud České republiky k závěru, že dovolání žalovaného je podle ustanovení § 237 o. s. ř. přípustné.

Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), Nejvyšší soud České republiky dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné.

Projednávanou věc je třeba i v současné době posuzovat - vzhledem k tomu, že předmětná konkurenční doložka byla uzavřena dne 16. 1. 2012 a žalobce se domáhá zaplacení peněžitého vyrovnání za období od 1. 4. 2013 do 31. 3. 2014 - podle zákona č. [262/2006](#) Sb., zákoníku práce, ve znění účinném v době od 1. 1. 2012, tj. ode dne nabytí účinnosti zákonů č. [341/2011](#) Sb., č. [364/2011](#) Sb., [365/2011](#) Sb. a č. [367/2011](#) Sb., do 23. 6. 2014, tj. do dne předcházejícího nabytí účinnosti zákona č. [101/2014](#) Sb. (dále jen „zák. práce“).

Podle ustanovení § 310 odst. 1 zák. práce byla-li sjednána konkurenční doložka, kterou se zaměstnanec zavazuje, že se po určité době po skončení zaměstnání, nejdéle však po dobu 1 roku, zdrží výkonu výdělečné činnosti, která by byla shodná s předmětem činnosti zaměstnavatele nebo která by měla vůči němu soutěžní povahu, je součástí konkurenční doložky závazek zaměstnavatele, že zaměstnanci poskytne přiměřené peněžité vyrovnání, nejméně však ve výši jedné poloviny průměrného měsíčního výdělku, za každý měsíc plnění závazku. Peněžité vyrovnání je splatné pozadu za měsíční období, pokud se smluvní strany nedohodly na jiné době splatnosti.

Podle ustanovení § 310 odst. 2 zák. práce konkurenční doložku může zaměstnavatel se

zaměstnancem sjednat, jestliže to je možné od zaměstnance spravedlivě požadovat s ohledem na povahu informací, poznatků, znalostí pracovních a technologických postupů, které získal v zaměstnání u zaměstnavatele a jejichž využití při činnosti uvedené v odstavci 1 by mohlo zaměstnavateli závažným způsobem ztížit jeho činnost.

Z citovaných ustanovení vyplývá, že předmětem pracovněprávního vztahu z dohody, v níž se zaměstnanec zavazuje, že se po určitou dobu po skončení pracovního poměru, nejdéle však po dobu jednoho roku, zdrží výkonu výdělečné činnosti, která by byla shodná s předmětem činnosti zaměstnavatele nebo která by měla vůči němu soutěžní povahu, jsou práva a povinnosti účastníků pracovněprávního vztahu zajišťující ochranu zaměstnavatele po skončení pracovněprávního vztahu účastníků před výdělečnou činností zaměstnance, která by měla vůči němu soutěžní povahu. Smysl a účel takového ujednání spočívá zejména v tom, aby zaměstnavatel byl chráněn před únikem informací ke konkurenčnímu podnikateli prostřednictvím zaměstnanců, kteří v průběhu pracovního poměru u zaměstnavatele získávají informace, poznatky a znalosti, které mají povahu obchodního tajemství nebo které jsou takového charakteru, že jsou způsobilé zjednat konkurenčnímu podnikateli v hospodářské soutěži výraznou výhodu a tím závažným způsobem ztížit činnost zaměstnavatele.

Výdělečnou činností je každá právem dovolená činnost, která je vykonávána za účelem získání majetkového prospěchu. Přitom není podstatné, zda nakonec k dosažení takového majetkového prospěchu (zisku) skutečně dojde, či nikoliv; podstatné je, že se jedná o činnost, která je s dosažením majetkového prospěchu obvykle spojena (srov. též právní názor vyjádřený v rozsudku Nejvyššího soudu České republiky ze dne 1. 10. 2002 sp. zn. 21 Cdo 1714/2001, který byl uveřejněn pod č. 9 v časopise Soudní judikatura, roč. 2003). Významné není ani to, zda jde o činnost vykonávanou v pracovněprávním nebo v občanskoprávním vztahu, zda jde o podnikání na základě živnostenského oprávnění nebo jiného oprávnění na základě zvláštních právních předpisů, anebo zda se jedná o výkon činnosti ve statutárních a kontrolních orgánech obchodních společností.

Předmět činnosti zaměstnavatele vyplývá z údajů zapsaných ve veřejném (obchodním) rejstříku (patří-li zaměstnavatel mezi subjekty zapisované do tohoto rejstříku), ze živnostenského oprávnění (podniká-li zaměstnavatel na základě živnostenského oprávnění), ze zvláštních právních předpisů (vykonává-li zaměstnavatel podnikatelskou činnost na základě těchto předpisů), popř. ze zřizovacích listin nebo ze zvláštních zákonů (jde-li například o příspěvkové organizace). Výdělečnou činností zaměstnance shodnou s předmětem činnosti zaměstnavatele ve smyslu ustanovení § 310 odst. 1 zák. práce není pouze činnost, která pokrývá celý předmět činnosti zaměstnavatele; postačuje, kryje-li se jen s jeho částí. Na shodu předmětu (výdělečné) činnosti zaměstnance (jeho nového zaměstnavatele) a předmětu činnosti zaměstnavatele ovšem nelze usuzovat jen z totožnosti údajů o jejich předmětech činnosti zapsaných ve veřejném (obchodním) rejstříku nebo uvedených v živnostenských oprávněních, popř. ve zřizovacích listinách nebo ve zvláštních právních předpisech; to platí zejména pro předmět činnosti zahrnující širokou oblast činností, které lze na jeho základě vykonávat (stejně jako v posuzovaném případě předmět podnikání „výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona“). Vzhledem k tomu, že smyslem a účelem dohody podle ustanovení § 310 odst. 1 zák. práce je - jak vyplývá z výše uvedeného - ochrana zaměstnavatele po skončení pracovněprávního vztahu účastníků před výdělečnou činností zaměstnance, která by měla vůči němu soutěžní povahu, byla by výdělečnou činností zaměstnance shodnou s předmětem činnosti zaměstnavatele jen taková činnost, při jejímž provozování by se zaměstnanec (jeho nový zaměstnavatel) a zaměstnavatel mohli ocitnout v navzájem konkurenčním postavení; tak by tomu bylo tehdy, kdyby se nabídka jejich výrobků, zboží nebo služeb stejného druhu mohla na trhu setkat s poptávkou stejných zákazníků (klientů) [srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2012 sp. zn. 21 Cdo 2995/2011].

Nepřípustnou výdělečnou činností ve smyslu ustanovení § 310 odst. 1 zák. práce je na druhé straně

těž výtěžná činnost zaměstnance, jejíž předmět zapsaný ve veřejném (obchodním) rejstříku nebo uvedený v živnostenském oprávnění (popř. ve zřizovací listině nebo ve zvláštním právním předpise) se ani zčásti neshoduje s obdobně zapsaným předmětem činnosti zaměstnavatele, jestliže se zaměstnanec (jeho nový zaměstnavatel) a zaměstnavatel při ní přesto mohou ocitnout v navzájem konkurenčním postavení a jestliže proto má tato výtěžná činnost zaměstnance vůči zaměstnavateli soutěžní povahu. I když při rozdílném předmětu činnosti zaměstnanec (jeho nový zaměstnavatel) a zaměstnavatel vyrábí, nabízí nebo poskytují odlišné výrobky, zboží nebo služby, nelze ani v tomto případě vyloučit jejich střet na tzv. trhu výrobků a služeb, neboť i jejich nabídka se může na trhu setkat s poptávkou stejných zákazníků (klientů) volících mezi více způsoby uspokojení svých potřeb. V úvahu též připadá střet v oblasti vstupů do výtěžné činnosti, tedy na odvozeném tzv. trhu výrobních faktorů, kde se jejich poptávka po přírodních zdrojích, pracovních silách, dodavatelských službách nebo reálném kapitálu (budovách, strojích, zařízeních, dopravních prostředcích apod.) a finančním kapitálu (penězích, cenných papírech) setká s nabídkou stejných dodavatelů (poskytovatelů); trh výrobních faktorů je odvozený od základního trhu výrobků a služeb v tom smyslu, že poptávka po výrobních faktorech je odvozená od poptávky po výrobcích a službách. Na soutěžní povahu výtěžné činnosti zaměstnance (jeho nového zaměstnavatele) vůči zaměstnavateli však nebude možné usuzovat jen na základě skutečnosti, že jejich výtěžná činnost na vstupu vyžaduje (alespoň zčásti) stejné nebo obdobné výrobní faktory; takto široké pojetí zákazu konkurence by nepochybně bylo v rozporu se smyslem a účelem ustanovení § 310 odst. 1 zák. práce, jakož i se základní zásadou pracovněprávních vztahů spočívající ve zvláštní zákonné ochraně postavení zaměstnance [§ 1a odst. 1 písm. a) zák. práce], a představovalo by porušení základního práva na svobodnou volbu povolání a práva podnikat garantovaného ustanovením čl. 26 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Zaměstnanec (jeho nový zaměstnavatel) a zaměstnavatel by se mohli ocitnout v navzájem konkurenčním postavení tehdy, pokud by s ohledem na specifickou povahu jejich (jinak odlišných) výtěžných činností nebo specifickou situaci na trhu výrobních faktorů využívaných při těchto činnostech uspokojení poptávky zaměstnance (jeho nového zaměstnavatele) závažným způsobem ztížilo uspokojení stejné nebo obdobné poptávky zaměstnavatele a tím i vlastní výkon jeho výtěžné činnosti. Bude se tedy jednat spíše o případy výjimečné.

Ze skutečnosti, že zaměstnanec po skončení pracovního poměru koná práci u zaměstnavatele, jehož předmět činnosti je shodný s předmětem činnosti zaměstnavatele, s nímž uzavřel dohodu podle ustanovení § 310 odst. 1 zák. práce, nebo jehož činnost má vůči němu soutěžní povahu, nelze bez dalšího dovozovat, že zaměstnanec vykonává výtěžnou činnost, která by byla předmětem činnosti zaměstnavatele nebo která by měla vůči němu soutěžní povahu. O výkon výtěžné činnosti zaměstnance ve smyslu ustanovení § 310 odst. 1 zák. práce nejde, jestliže se zaměstnanec u nového zaměstnavatele vzhledem k druhu práce sjednanému v pracovní smlouvě na činnosti, která je shodná s předmětem činnosti předchozího zaměstnavatele nebo která má vůči němu soutěžní povahu, nepodílí a nemůže proto při ní informace, poznatky a znalosti pracovních a technologických postupů, které získal v pracovním poměru u předchozího zaměstnavatele, využít a jeho činnost tím závažným způsobem ztížit (srov. již uvedený rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2012 sp. zn. 21 Cdo 2995/2011).

V projednávané věci odvolací soud na základě skutkových zjištění, která učinil o výtěžné činnosti, kterou žalovaný a společnost IGW uskutečňují v rámci zapsaného předmětu podnikání, a o průniku jejich zákazníků, dospěl k závěru, že přes stejné údaje o předmětu činnosti ve veřejném (obchodním) rejstříku „výrobky, zboží a služby, s jejichž nabídkou žalovaná a společnost IGW vstupovaly na relevantní trh, nebyly stejného druhu ani nebyly vzájemně zaměnitelné (substituovatelné)“. Z tohoto skutkového závěru vyplývá, že žalobce (jeho nový zaměstnavatel) a žalovaný se při výkonu své výtěžné činnosti nemohli ocitnout v navzájem konkurenčním postavení z toho důvodu, že by se nabídka jejich výrobků, zboží nebo služeb stejného druhu mohla na trhu setkat s poptávkou stejných

zákazníků (klientů); předmět podnikání obou společností je odlišný a jejich produkce ani nesměruje k uspokojení stejných nebo obdobných potřeb zákazníků. Z pohledu účasti žalobce (jeho nového zaměstnavatele) a žalovaného na trhu výrobků a služeb lze proto souhlasit se závěrem odvolacího soudu, že „výdělečnou činnost žalobce vykonávanou v pracovním poměru u společnosti IGW nelze pokládat za činnost, která by byla předmětem činnosti žalovaného nebo která by měla vůči němu soutěžní povahu“.

Nelze však souhlasit s právním názorem odvolacího soudu, podle kterého platí, že „o porušení zákazu konkurence se při splnění dalších podmínek jedná (jen) tehdy, nabízí-li předchozí a nový zaměstnavatel stejný druh výrobků, zboží nebo služeb, případně výrobky, zboží a služby, které jsou vzájemně zaměnitelné“; vychází-li zde odvolací soud ze závěrů obsažených v odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2012 sp. zn. 21 Cdo 2995/2011, přehlídí, že se jedná o argumentaci, která vysvětluje, za jakých podmínek se jedná o výdělečnou činnost zaměstnance shodnou s předmětem činnosti zaměstnavatele, ale neřeší, za jakých podmínek se o konkurenční postavení zaměstnance a zaměstnavatele jedná v případě, že se předmět jejich výdělečné činnosti neshoduje (je-li rozdílný). Ze shora podaného výkladu vyplývá, že v úvahu též připadá dovolatelem akcentovaný střet v oblasti vstupů do výdělečné činnosti, tedy na odvozeném trhu výrobních faktorů, který má význam tehdy, pokud by s ohledem na specifickou povahu (jinak odlišných) výdělečných činností zaměstnance (jeho nového zaměstnavatele) a zaměstnavatele nebo specifickou situaci na trhu výrobních faktorů využívaných při těchto činnostech uspokojení poptávky zaměstnance (jeho nového zaměstnavatele) závažným způsobem ztížilo uspokojení stejné nebo obdobné poptávky zaměstnavatele a tím i vlastní výkon jeho výdělečné činnosti.

Podle skutkových tvrzení žalovaného uplatněných před soudy se společnost IGW a žalovaný střetávají (soutěží) i na „tržích vstupů“, tj. materiálů (zejména oceli) a dodavatelských služeb a na trhu práce, resp. pracovních sil (obě společnosti potřebují kvalifikované zaměstnance totožné nebo obdobné kvalifikace, zejména v oblasti obrábění kovů). K prokázání svých tvrzení žalovaný – po poučení o důkazní povinnosti podle ustanovení § 118a odst. 3 o. s. ř., kterého se mu dostalo od odvolacího soudu – předložil znalecký posudek z oboru ekonomika vypracovaný znaleckým ústavem TPA Valuation & Advisory s. r. o., obsahující doložku podle § 127a o. s. ř. Ze skutkových zjištění, která odvolací soud (vedle již uvedených zjištění o předmětu podnikání obou společností a průniku jejich zákazníků) z tohoto znaleckého posudku učinil, vyplývá, že obě společnosti používají jako surovinu pro finální výrobu svých produktů ocel, kterou poptávají na trhu, že obě společnosti mají výrobu založenou na výrobních linkách podobného charakteru (trh s dodavateli technologie výrobních linek se vyznačuje malým počtem soutěžitelů), že obě společnosti při výkonu své činnosti využívají práce zaměstnanců – absolventů vysokých, vyšších odborných a středních škol v oblasti strojního inženýrství nebo výrobních systémů (obě společnosti lákají zaměstnance výhodami kompenzujícími nutnost dojíždění, stěhování a změnu trvalého bydliště a jsou přitom geograficky blízké, a může proto docházet k „přetahování“ zaměstnanců) a že obě společnosti zajišťují dopravu vstupního materiálu a finálního výrobku a mohou využívat financování od úvěrových společností, servis, údržbu a facility management, jakož i dotace a mohou být potencionálním cílem akvizice ze strany nadnárodní skupiny druhé společnosti.

Z těchto skutkových zjištění vyplývá pouze to, že společnost IGW a žalovaný při výkonu své podnikatelské činnosti na vstupu využívají (mohou využívat) některé stejné nebo obdobné výrobní faktory. Skutečnosti o takové specifické povaze jejich podnikatelské činnosti nebo specifické situaci na trhu jimi využívaných výrobních faktorů (oceli, výrobních linek, pracovních sil, dopravy, dalších dodavatelských služeb a finančního kapitálu), které by odůvodňovaly závěr, že uspokojení poptávky společnosti IGW po těchto výrobních faktorech by závažným způsobem ztížilo uspokojení stejné nebo obdobné poptávky žalovaného a tím i vlastní výkon jeho výdělečné činnosti, z nich ale nevyplývají.

Nelze proto dovodit (a odvolací soud nakonec správně uzavřel), že by se z tohoto důvodu výdělečná činnost žalobce (jeho nového zaměstnavatele) a žalovaného ocitla v navzájem konkurenčním postavení, tedy že by výdělečná činnost žalobce měla vůči žalovanému soutěžní povahu. Odvolací soud zcela správně nepřevzal závěry znaleckého posudku, podle kterých v několika oblastech ekonomická činnost společnosti IGW a žalovaného „vykazuje vzájemně soutěžní povahu“, neboť závěr o tom, že zaměstnanec vykonává nepřípustnou výdělečnou činnost ve smyslu ustanovení § 310 odst. 1 zák. práce, je závěrem právním a ten přísluší jen soudu, nikoliv znalci, který provádí jen hodnocení skutkové (srov. Rozbor a zhodnocení úrovně soudních rozhodnutí v občanském soudním řízení u soudů prvního stupně ze dne 23. 11. 1967 sp. zn. Prz 36/67, uveřejněný ve Sborníku Nejvyššího soudu o občanském soudním řízení a řízení před státním notářstvím I, S. P. 1974, s. 116).

Protože žalobce splnil svůj závazek, že se po dobu jednoho roku po skončení pracovního poměru u žalovaného zdrží výkonu výdělečné činnosti, která by byla shodná s předmětem činnosti žalovaného nebo by měla vůči němu soutěžní povahu, k němuž se zavázal v „manažerské smlouvě pro výkon funkce výrobního ředitele odštěpného závodu XY“ ze dne 16. 1. 2012, dospěl odvolací soud ke správnému závěru, že mu přísluší peněžité vyrovnání ve výši průměrného měsíčního výdělku za každý kalendářní měsíc plnění tohoto závazku, k jehož poskytnutí žalobci se žalovaný zavázal v uvedené smlouvě.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu je z hlediska uplatněného dovolacího důvodu správný. Protože nebylo zjištěno, že by byl postižen některou z vad uvedených v ustanovení § 229 odst. 1 o. s. ř., § 229 odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř. nebo v § 229 odst. 3 o. s. ř. anebo jinou vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud České republiky dovolání žalovaného proti výroku rozsudku odvolacího soudu o potvrzení rozsudku soudu prvního stupně ve výroku o věci samé podle ustanovení § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Procesní společenství účastníků](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Odpovědnost za škodu](#)
- [Konkurs \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Mzda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oddlužení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Význam řízení](#)
- [Vzájemné plnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Věcná příslušnost](#)